

Sygn. akt V KK 564/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 15 lutego 2023 r.,
sprawy **M. K.**
skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu
z dnia 17 sierpnia 2022 r., sygn. akt II Ka 98/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Wieluniu
z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 651/20,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć skazanego M. K. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

M. K. został oskarżony o to, że:

„I. w okresie od lipca 2018 r. do 1 września 2018 r., w W., woj. [...] oraz W., gm. [...], woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził K. R. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 185.000,00 zł, w ten sposób, że zawarł z pokrzywdzoną pisemne umowy o pożyczki gotówkowe i wprowadził ją w błąd co do zamiaru inwestowania pożyczonych pieniędzy i zwrócenia całości wpłaconej gotówki razem

z uzyskanym przychodem z inwestycji, czym spowodował straty w kwocie 185.000,00 zł na szkodę K. R., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.,

II. w okresie od 26 marca 2018 r. do 1 września 2018 r., w W., woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził F. M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 111.000,00 zł, w ten sposób, że zawarł z pokrzywdzonym pisemne umowy o pożyczki gotówkowe i wprowadził go w błąd co do zamiaru inwestowania pożyczonych pieniędzy i zwrócenia całości wpłaconej gotówki razem z uzyskanym przychodem z inwestycji, czym spowodował straty w kwocie 111.000,00 zł na szkodę F. M., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.,

III. w okresie od maja 2018 r. do 1 września 2018 r., w W. , woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził M. F. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 21.000,00 zł, w ten sposób, że zawarł z pokrzywdzoną pisemne umowy o pożyczki gotówkowe i wprowadził ją w błąd co do zamiaru inwestowania pożyczonych pieniędzy i zwrócenia całości wpłaconej gotówki razem z uzyskanym przychodem z inwestycji, czym spowodował straty w kwocie 21.000,00 zł na szkodę M. F., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.,

IV. w okresie od 2018 r. do 6 maja 2019 r., w W., woj. [...] oraz G., gm. [...], woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził J. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 68.870,00 zł, w ten sposób, że zawarł z pokrzywdzoną pisemne umowy o pożyczki gotówkowe i wprowadził ją w błąd co do zamiaru inwestowania pożyczonych pieniędzy i zwrócenia całości wpłaconej gotówki razem z uzyskanym przychodem z inwestycji, czym spowodował straty w kwocie nie mniejszej niż 68.870,00 zł na szkodę J. K., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.,

V. w okresie od marca 2018 r. do kwietnia 2018 r., w W., woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził A. J. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 48.000,00 zł, w ten sposób, że zawarł z pokrzywdzonym pisemne umowy o pożyczki gotówkowe i wprowadził go w błąd co do zamiaru inwestowania pożyczonych pieniędzy i zwrócenia całości wpłaconej gotówki razem z uzyskanym przychodem z

inwestycji, czym spowodował straty w kwocie 48.000,00 zł na szkodę A. J., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.,

VI. w okresie od 22 maja 2018 r. do 2 października 2018 r., w W., gm. C., woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził A. J. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 72.300,00 zł, w ten sposób, że zawarł z pokrzywdzoną pisemne umowy o pożyczki gotówkowe i wprowadził ją w błąd co do zamiaru inwestowania pożyczonych pieniędzy i zwrócenia całości wpłaconej gotówki razem z uzyskanym przychodem z inwestycji, czym spowodował straty w kwocie 72.300,00 zł na szkodę A. J., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.”

Wyrokiem z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 651/20, Sąd Rejonowy w Wieluniu uznał M. K. za winnego zarzucanych mu czynów z punktów od I do VI, wyczerpujących dyspozycję art. 286 § 1 k.k. z tym, że przyjął, iż stanowią one ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności i 300 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 30 zł (pkt 1 wyroku),

2. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych:

- a) K. R. 175.000 zł,
- b) F. M. 111.000 zł,
- c) M. F. 21.000 zł,
- d) J. K. 68.870 zł,
- e) A. J. 48.000 zł,
- f) A. J.1 72.300 zł,

3. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. R. i J. K. po 2.376 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4).

Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych J. K. i K. R., zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, tj. w punkcie 1, na mocy art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt. 4 k.p.k. wyrokowi zarzucił „rażącą łagodność wymierzonej kary, wyrażającą się w tym, że wobec M. K. za czyny z art. 286 § 1 k.k. popełnione w warunkach ciągu przestępstw, orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze

zaledwie 3 lat, podczas gdy okoliczności popełnionych czynów, stopień winy oskarżonego, jego motywacja, wykorzystanie szczególnie trudnej sytuacji życiowej pokrzywdzonych, uprzednia karalność oskarżonego, w tym za przestępstwa podobne, stopień społecznej szkodliwości popełnionych czynów, a także zachowanie oskarżonego po popełnieniu tych czynów, w tym zwłaszcza brak przeproszenia pokrzywdzonych i brak podjęcia jakichkolwiek starań o naprawienie wyrządzonych pokrzywdzonym szkód, uzasadniają wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności w granicach maksymalnego ustawowego zagrożenia” i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności w granicach maksymalnego ustawowego zagrożenia.

Z kolei obrońca oskarżonego, zaskarżając apelacją orzeczenie Sądu pierwszej instancji w całości, zarzucił:

„I. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. art. 7 k.p.k. poprzez przeprowadzenie przez Sąd I instancji dowolnej, a nie swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym niewyjaśnienie w należyтым stopniu wszystkich okoliczności sprawy i w konsekwencji błędne ustalenie, że:

a) oskarżony wprowadził pokrzywdzonych w błąd celem wyłudzenia kwoty pożyczki oraz nie zamierzał pożyczek zwrócić w sytuacji, gdy część pożyczonych kwot została zwrócona, oskarżony deklaruje dalszą spłatę, co powoduje, iż sprawa ma charakter sprawy cywilnej, a nie karnej.”

Z ostrożności procesowej, w przypadku nieuwzględnienia powyższego, zarzucił „rażącą surowość orzeczonej kary, poprzez wymierzenie oskarżonemu kary 3 lat pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, w sytuacji gdy kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania pozostaje adekwatną reakcją prawno-karną na zachowanie oskarżonego i właściwe uwzględnia stopień społecznej szkodliwości przestępstwa, cele jakie kara ta winna spełnić w zakresie prewencji szczególnej i społecznego oddziaływania.”

W konkluzji skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,
ewentualnie, w przypadku uwzględnienia zarzutu dotyczącego wymiaru kary, wnioś o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia o karze i wymierzenie oskarżonemu kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat dwóch.

Odpowiadając na apelację obrońcy oskarżonego, pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych wnioś o jej oddalenie.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji, Sąd Okręgowy w Sieradzu wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2022 r., sygn. akt II Ka 98/22, zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że podwyższył orzeczoną w punkcie 1 karę pozbawienia wolności do 5 lat, a w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Z orzeczeniem Sądu odwoławczego nie zgodził się obrońca skazanego, który we wniesionej kasacji zarzucił:

„I. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.

1. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 117 § 3a k.p.k. poprzez przeprowadzenie rozprawy apelacyjnej i rozpoznanie środka odwoławczego bez udziału oskarżonego, pomimo jego usprawiedliwionej nieobecności i wniosku o odroczenie rozprawy, co stanowiło rażące naruszenie prawa od obrony, zaś mając na uwadze okoliczności sprawy i wysokość wymierzonej kary przez Sąd Rejonowy w Wieluniu oraz jej podwyższenie przez Sąd Okręgowy w Sieradzu należało rozprawę odroczyć, aby umożliwić oskarżonemu czynny w niej udział;

II. rażącą niewspółmierność (surowość) orzeczonej kary, poprzez nieprawidłowe zastosowanie przy wymiarze kary dyrektyw określonych w art. 53 k.k. i w konsekwencji wymierzenie oskarżonemu bezwzględnej kary pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat pozbawienia wolności”.

Odwołując się do tych zarzutów skarżący wnioś o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Odpowiadając pisemnie na kasację prokurator wnioś o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Także pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej K.R. wnioś o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wbrew twierdzeniu obrońcy skazanego M. K., Sąd odwoławczy nie dopuścił się obrazy art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 117 § 3a k.p.k. (zarzut z pkt 1 kasacji). Jak zauważył Sąd Najwyższy w sprawie IV KK 218/20, „zgodnie z treścią art. 117 § 3a k.p.k. niestawiennictwo strony nie blokuje możliwości prowadzenia czynności procesowych, o ile została ona należycie poinformowana o ich terminie, a w samych czynnościach uczestniczyć jej obrońca. Bez znaczenia jest przyczyna owego niestawiennictwa. Nie istnieje bowiem żaden przepis, który obligowałby oskarżonego do obecności na rozprawie apelacyjnej” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2020 r., IV KK 218/20, LEX 3154308). Z protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 17 sierpnia 2022 r. wynika, że skazany, będąc prawidłowo zawiadomiony o jej terminie (k. 508/tom III), nie stawił się. Na rozprawie obecny był obrońca M. K., który wnioskował o jej odroczenie z powodu choroby skazanego, przedkładając do akt stosowne zaświadczenia (k.516v/tom III). Decyzją Sądu, wydaną na podstawie art. 117 § 1, 2 i 3a k.p.k., wniosek o odroczenie rozprawy nie został uwzględniony, albowiem w kontekście treści obu apelacji, w których nie wnioskowano o przeprowadzenie dodatkowych czynności procesowych, Sąd nie dostrzegł sytuacji, w której obecność M. K. byłaby nie tylko niezbędna, ale i celowa. Zdaniem Sądu, przeprowadzenie rozprawy odwoławczej pod nieobecność oskarżonego nie prowadzi do naruszenia jakichkolwiek gwarancji procesowych. Jednocześnie Sąd zauważył, że skazany miał prawo przedstawić swoje stanowisko na piśmie. (k.516v/tom III).

W realiach rozważanej sprawy zaprezentowane stanowisko Sądu odwoławczego uznać należy za trafne, ponieważ znajduje uzasadnienie w przywołanych regulacjach prawnych. Podniesiony w kasacji zarzut ma charakter względnej przyczyny kasacyjnej, co oznacza, że warunkiem jego skuteczności jest wykazanie możliwości istotnego wpływu ewentualnego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku. Skarżący w istocie nawet nie próbuje takiego wpływu wykazać. Wprawdzie apelacja obrońcy skazanego skierowana była przeciwko całości orzeczenia Sądu pierwszej instancji, jednak treść podniesionych w niej zarzutów nie determinowała konieczności uczestniczenia przez oskarżonego w postępowaniu odwoławczym. Zarzut związany z winą oskarżonego skupiał się w

istocie na ocenie tego, czy w świetle zgromadzonych dowodów i poczynionych ustaleń faktycznych zasadne było przypisanie oskarżonemu działania z zamiarem charakteryzującym stronę podmiotową przestępstwa oszustwa. Warto podkreślić, że zarówno w środku odwoławczym, jak i w fazie postępowania odwoławczego nie wnioskowano o dopuszczenie i przeprowadzenie nowych dowodów, nie wskazywano w tym na potrzebę złożenia przez oskarżonego nowych wyjaśnień. Na konieczność uczestniczenia przez oskarżonego w rozprawie odwoławczej nie wskazuje także fakt podniesienia w obu apelacjach, tj. apelacji obrońcy i pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych, zarzutów rażącej niewspółmierności kary. Także i w tym zakresie nie istniała potrzeba prowadzenia z urzędu, czy na wniosek stron, postępowania dowodowego, co ostatecznie prowadzi do wniosku, że w sprawie nie doszło do rażącego naruszenia prawa do obrony skazanego, i to takiego, które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku Sądu Okręgowego.

Zarzut rażącej niewspółmierności kary jest niedopuszczalny z mocy prawa. Przepis art. 523 § 1 zdanie 2 k.p.k. wprost wyraża zakaz kwestionowania w drodze kasacji współmierności kary.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uznał kasację obrońcy skazanego M. K. za oczywiście bezzasadną i oddalił ją na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.